

Subjektivní příznaky onemocnění

1. Základní pojmy

Subjektivní příznak = obtíž, kterou pacient sám prožívá a popisuje (např. bolest, dušnost, nevolnost). Zjišťujeme jej především anamnestickým rozhovorem. Objektivní nález lze zjistit pozorováním, vyšetřením nebo měřením (např. otok, naměřená horečka, rychlá dechová frekvence). Subjektivní neznamena smyšlený ani méně závažný.

Subjektivní obtíž	Objektivní nález
„Bolí mě hlava.“	Naměřená teplota 38,5 °C
„Nemohu se nadechnout.“	Dechová frekvence 28/min
„Buší mi srdce.“	Arytmie zachycená na EKG

2. Jak se pacienta ptáme

Zjišťujeme: začátek obtíže (náhlý/postupný), místo, charakter, intenzitu, trvání a četnost, co ji vyvolává či zmírňuje, doprovodné obtíže a vliv na běžný život. Pro strukturovaný rozhovor lze použít schéma PQRST: P – provokace/úleva, Q – kvalita, R – lokalizace/šíření, S – závažnost, T – časový průběh.

3. Bolest (dolor)

Nepříjemný smyslový a emoční prožitek. Akutní bolest obvykle trvá krátce; chronická přetrvává nebo se vrací déle než 3 měsíce. Může být tupá, ostrá, pálivá, bodavá, tlaková či křečovitá. NRS 0–10: 0 = žádná bolest, 10 = nejhorší představitelná bolest. Zjišťujeme také vystřelování, zhoršující faktory a dopad na život. Příčiny: úraz, zánět, ischemie, poškození nervů.

4. Dýchací obtíže

Dyspnoe (dušnost) = subjektivně nepříjemný pocit obtížného dýchání či nedostatku vzduchu.

Námahová dušnost vzniká při aktivitě, klidová i bez zátěže; ortopnoe se zhoršuje vleže a zmírňuje vsedě. Příčiny: astma, CHOPN, pneumonie, srdeční selhání, anémie.

Tachypnoe = objektivně zvýšená dechová frekvence; není synonymem dušnosti.

5. Trávicí systém

Nauzea	Pocit na zvracení
Pyróza	Pálení žáhy
Dysfagie / odynofagie	Obtížné / bolestivé polykání
Pocit nadmutí, plnosti	Subjektivní vnímání rozpínání či naplnění břicha

Příčiny mohou zahrnovat reflux, infekční gastroenteritidu nebo funkční trávicí poruchy. Zvracení samo může být objektivně pozorováno; nauzea je subjektivní.

6. Nervový systém

Cefalea	Bolest hlavy
Vertigo	Závrať s klamným pocitem pohybu sebe či okolí
Presynkopa	Pocit blížícího se omdlení
Parestezie	Brnění a mravenčení či jiné neobvyklé pocity
Hypestezie	Snížené vnímání citlivosti
Subjektivní poruchy paměti	Pacient udává obtíže s vybavováním nebo zapamatováním

Synkopa je přechodná ztráta vědomí; není totožná s pocitem na omdlení. Příčiny závratových obtíží jsou různorodé a je důležité upřesnit, co přesně pacient slovem „závrať“ myslí.

7. Celkové subjektivní obtíže

- Únava: pocit vyčerpání či nedostatku energie; odlišujeme od spavosti a skutečné svalové slabosti.
- Malátnost: celkový pocit nepohody a snížené výkonnosti.
- Zimnice: pocit chladu, někdy s třesem.
- Insomnie: obtížné usínání, udržení spánku nebo předčasné probouzení s dopadem během dne.
- Nadměrná denní spavost: zvýšená tendence usínat během dne.

Možné příčiny únavy: nedostatek spánku, infekce, anémie, endokrinní či psychické onemocnění.

8. Srdce a cévy

- Palpitace: nepříjemné vnímání bušení, přeskokování či nepravidelnosti srdce.
- Bolest či tlak na hrudi: může být svíravá, tlaková, pálivá či bodavá; příčina nemusí být srdeční.
- Presynkopa: pocit na omdlení.
- Snížená tolerance zátěže: dříve běžná činnost vyvolává výraznější obtíže.

Možné příčiny: arytmie, ischemická choroba srdeční, srdeční selhání, anémie či úzkost. Nová přetrvávající bolest na hrudi, zejména s dušností nebo pocením, vyžaduje urgentní posouzení.

9. Močový systém

Dysurie	Obtížné či bolestivé močení
Polyurie	Zvýšené celkové množství moči
Urgence	Náhlé, silné nucení na močení
Nykturie	Probuzení kvůli potřebě močení
Anurie	Zástava tvorby moči
Pocit rezidua	Pocit neúplného vyprázdnění měchýře

Příčiny: infekce močových cest, močové kameny, hyperaktivní měchýř, onemocnění prostaty.

10. Kůže a smyslové orgány

- Pruritus: svědění; může souviset s ekzémem, alergií nebo systémovým onemocněním.
- Tinnitus: vnímání zvuku bez odpovídajícího vnějšího zdroje.
- Hyposmie / anosmie: snížený / ztracený čich.
- Hypogeuzie / ageuzie: snížená / ztracená chuť.
- Diplopie: dvojité vidění; pacient může udávat i rozmazané vidění či světelné záblesky.

11. Varovné obtíže

Bezodkladné posouzení vyžaduje zejména náhlá extrémně silná bolest hlavy, akutní významná dušnost, nová silná či přetrvávající bolest na hrudi, náhle vzniklé poruchy řeči nebo vidění, jednostranná slabost, prudká bolest břicha či nemožnost polykat sliny. Při podezření na akutní život ohrožující stav volejte 155.